

Цифрлық экономикадағы кәсіпорынды басқарудың жаңа модельдері

¹ Н.Н. Ескендир, ²Н. Пернебаев, ³А. Омар

¹Экономика және халықаралық бизнес кафедрасының аға оқытушысы,

^{2,3} IT-31-21к тобының студенттері

pernebaev.nurlan03@gmail.com

^{1,2,3}Академик Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, Қарағанды қ,

Түйіндеме: Мақалада қазіргі таңдағы цифрлық экономиканың маңыздылығына тоқтала отырып, цифрлық экономика жағдайындағы кәсіпорынды басқарудың жаңа модельдерінің түрлеріне тоқталып, жаңа басқару модельдерінің цифрлық экономикада табысқа жету үшін міндеттері қарастырылды.

Кілт сөздер: Цифрлық экономика, кәсіпорын, кәсіпорынды басқару, басқарудың жаңа модельдері, жасанды интеллект, блокчейн және Заттар интернеті (IoT).

Ақпараттық технологиялардың дамуы әлемдегі экономикалық жағдайдың айтарлықтай өзгеруіне ықпал етті. Цифрлық кәсіпорындардың пайда болуы және одан әрі таралуы цифровизация саласындағы елеулі прогреске ғана емес, сонымен қатар дәстүрлі үлгідегі кәсіпорындардың цифрландыру кезеңіне өтуіне әкелді.

Цифрлық дәуірде кәсіпорындарды басқару модельдері жаңа технологиялар мен цифрлық құралдардың арқасында түбегейлі өзгеруде.

Цифрлық экономика-бұл бизнес жүргізу, қызмет көрсету және ұйымдар мен тұтынушылар арасындағы өзара әрекеттесу үшін цифрлық технологияларды, деректерді және интернетті кеңінен қолдануға негізделген экономикалық жүйе. "Цифрлық экономика" термині деректер, жасанды интеллект (AI), автоматтандыру, заттар интернеті (IoT), үлкен деректер және бұлттық технологиялар сияқты элементтер шешуші рөл атқаратын экономикалық қызметтің барлық спектрін қамтиды.

Цифрлық экономика көбінесе цифрлық деректер мен ақпараттық технологиялар өндірістің, тауарлар мен қызметтердің негізгі факторларына айналатын экономика ретінде анықталады.

Цифрлық экономика - бизнес үшін трансформация мен өсу мүмкіндіктерін ашатын жаһандық экономиканы дамытудың жаңа кезеңі. Цифрлық технологияларды белсенді түрде енгізетін компаниялар өздерінің тиімділігін арттырып, тұтынушылармен өзара әрекеттесуді жақсартып қана қоймай, сонымен қатар жылдам технологиялық прогресс жағдайында бәсекеге қабілетті болып қала алады.

Иерархиялық құрылымға және тұрақты бизнес-процестерге негізделген дәстүрлі басқару модельдері цифрлық экономика жағдайында бірқатар қиындықтарға тап болады. Бұл қиындықтар технологияның қарқынды дамуынан, клиенттер мен қызметкерлердің күтуіндегі өзгерістерден және бәсекелестіктің артуынан туындайды.

Дәстүрлі басқару модельдері көбінесе қатаң иерархиялар мен бекітілген процедураларға негізделген. Бұл оларды аз икемді етеді және өзгерістерге тез жауап бере алмайды.

Өзгерістер жоғары қарқынмен жүретін цифрлық экономика жағдайында компаниялар нарықтың, тұтынушылардың және технологияның жаңа талаптарына бейімделе білуі керек. Дәстүрлі құрылымдар баяу болуы мүмкін. Компаниялар инновацияларды енгізуде қиындықтарға тап болады, өйткені иерархиялық жүйеде келісу және шешім қабылдау процестері жиі кешіктіріледі.

Дәстүрлі басқару модельдерінде деректер көбінесе қол жетімді емес немесе компанияның әртүрлі бөлімшелері арасында біріктірілмейді. Деректер жиналады, бірақ жедел шешім қабылдау үшін пайдаланылмайды, бұл кідірістерге және менеджерлердің хабардар болмауына әкеледі.

Бөлімдер мен жүйелер арасындағы интеграцияның болмауы бизнестің, клиенттердің және нарықтың жай-күйі туралы толық және өзекті шолуды алуды қиындатады.

Шешімдерді оңтайландыру үшін үлкен деректер мен аналитиканы пайдаланатын заманауи "data-driven" компанияларынан айырмашылығы, дәстүрлі компаниялар көбінесе түйсігіне немесе шектеулі деректерге сүйенеді.

Цифрлық трансформация бизнес-процестерде айтарлықтай өзгерістерді қажет етеді, бірақ дәстүрлі компаниялар бұл өзгерістерге жиі қарсы тұрады. Басшылар мен қызметкерлер инновацияларға дайын болмауы немесе жаңа цифрлық құралдармен жұмыс істеу үшін қажетті дағдыларға ие болмауы мүмкін.

Табыс процестердің өзгеруі және жаңа технологиялардың енгізілуі көбінесе цифрландыру процестерін бәсеңдететін қызметкерлердің қарсылығына тап болады. Мәдени кедергілер де маңызды рөл атқарады: дәстүрлі компанияларда көбінесе инновацияға кедергі келтіретін "жұмыс істейді— қол тигізбеңіз" тәсілі басым болады [1].

Сонымен қатар дәстүрлі басқару модельдері шешім қабылдау процесін баяулататын көп деңгейлі иерархияға тәуелді. Басқарудың әр деңгейінде келісу мен мақұлдау қажеттілігі ұзақ кідірістерге әкелуі мүмкін. Жылдам дамып келе жатқан цифрлық экономика жағдайында компаниялар нарықтың өзгеруіне және жаңа мүмкіндіктерге жауап беруі үшін шешім қабылдауда жеделдік қажет. Бұл, әсіресе, енгізу жылдамдығы негізгі бәсекелестік артықшылыққа айналуы мүмкін инновациялық өнімдер контекстіне қатысты.

Көптеген дәстүрлі компаниялар заманауи цифрлық процестерді қолдай алмайтын ескірген жүйелер мен технологияларды қолданады. Бұл бұлттық қызметтер, автоматтандыру, үлкен деректер және жасанды интеллект сияқты жаңа технологияларды біріктіруді қиындатады. Ескірген жүйелер көбінесе заманауи құралдармен үйлесімді емес, бұл деректердің бөлінуіне әкеледі және басқаруды қиындатады.

Цифрлық дәуірде бәсекеге қабілетті болу үшін дәстүрлі басқару модельдері жаңа жағдайларға бейімделуі керек. Бұл ұйымдық құрылымдарды қайта қарауды, шешім қабылдауды жеделдетуді, инновацияларды енгізуді және басқаруда деректерді пайдалануды талап етеді. Дәстүрлі модельдер бірқатар қиындықтарға тап болады, бірақ өзгеруге дайын компаниялар цифрлық экономикаға сәтті өне алады.

Цифрлық экономика жағдайында басқарудың жаңа тәсілдеріне қажеттілік туындайды, өйткені дәстүрлі модельдер қазіргі заманғы бизнес-процестердің өзгеру қарқыны мен күрделілігін жеңе алмайды. Жаңа тәсілдер компанияларға бәсекеге қабілетті болуға, жылдам технологиялық өзгерістерге бейімделуге және тұтынушылар мен қызметкерлердің өзгеретін қажеттіліктеріне қанағаттандыруға мүмкіндік береді.

Технология қарқынды дамып келеді және жаңа цифрлық құралдарды енгізбейтін компаниялар артта қалу қаупі бар. Дәстүрлі басқару модельдері жасанды интеллект, блокчейн және Заттар интернеті (IoT) сияқты технологияларды жылдам біріктіру қажеттілігін жеңе алмайды. Процестерді автоматтандыру және жасанды интеллектті пайдалану технологияның әлеуетін жақсырақ пайдалану үшін басқару құрылымын қайта қарастыруды қажет етеді.

Цифрлық экономикада деректер шешім қабылдаудың негізгі ресурстарының біріне айналады. Компаниялар тиімділікті арттыру және өнім мен қызмет сапасын жақсарту үшін үлкен деректерді жинау, талдау және пайдалану қабілеттерін дамытуы керек.

Data-driven басқару компанияларға нарықтағы өзгерістерге тез бейімделуге және ішкі процестерді жақсартуға көмектесетін нақты уақыттағы деректерді талдауды қолдануды қамтиды.

Қазіргі тұтынушылар өздерінің қажеттіліктері мен қалауларына бейімделген жекелендірілген өнімдер мен қызметтерді күтеді. Ол үшін компаниялар клиенттермен өзара әрекеттесу тәсілдерін қайта қарауы, деректер аналитикасын қолдануы және клиенттің тәжірибесін жақсартуға мүмкіндік беретін цифрлық платформаларды енгізуі керек. Басқарудың жаңа модельдері цифрлық платформалар, маркетингтік аналитика және автоматтандырылған кері байланыс жүйелері арқылы мүмкін болатын тұтынушылардың сұранысы мен үміттерінің өзгеруіне тез бейімделуге бағытталған.

Цифрлық экономика жағдайында инновация қарқыны артып келеді. Компаниялар өнімдерді, қызметтерді және ішкі процестерді жақсарту үшін үнемі жаңа жолдарды іздеуге мәжбүр. Дәстүрлі басқару модельдері көбінесе инновацияны шектейді, өйткені олар ұзақ келісімдер мен ресми процестерді қажет етеді. Lean және Agile сияқты жаңа тәсілдер өнімдерді әзірлеу және сынау циклін жылдамдатуға мүмкіндік береді, бұл әсіресе стартаптар мен жоғары технологиялық компаниялар үшін маңызды.

Цифрлық экономика ойынның жаңа ережелерін талап етеді және басқарудың дәстүрлі тәсілдері қазіргі заманғы талаптарды қанағаттандыра алмайды. Бәсекеге қабілетті болу үшін компаниялар басқарудың жаңа, икемді және деректерге бағытталған тәсілдерін енгізуі керек. Бұл процестерді жеделдетіп, нәтижелерді жақсартып қана қоймайды, сонымен қатар цифрлық трансформация жағдайында инновация мен өсудің жаңа мүмкіндіктерін жасайды.

Цифрлық экономика жағдайында басқарудың дәстүрлі модельдері біртіндеп икемді, бейімделгіш және деректер мен технологияларды қолдануға бағытталған жаңа тәсілдерге жол ашады. Бұл модельдер компанияларға инновацияларды сәтті енгізіп қана қоймай, тез өзгеретін әлемде тұрақты өсуді қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Цифрлық трансформация жағдайында өзекті болып табылатын басқарудың негізгі жаңа модельдерін қарастырайық.

Agile-бұл бағдарламалық жасақтаманы әзірлеу үшін IT саласында пайда болған, бірақ қазір әртүрлі салаларда қолданылатын басқарудың икемді тәсілі. Ол тұрақты өзгерістерге және оларға тез бейімделуге бағытталған. Негізгі принциптері: шағын автономды командалар, итерациялық жұмыс процесі, жиі шығарылатын өнімдер, ашық байланыс. Сонымен қатар бірнеше артықшылықтары бар: өзгерістерге бейімделудің жоғары жылдамдығы, қысқа жоспарлау циклдари арқылы тәуекелдерді азайту, клиенттер мен мүдделі тараптардың процеске көбірек қатысуы. Бұл модельді әсіресе жаңа өнімдерді немесе қызметтерді әзірлеу сияқты белгісіздік пен өзгергіштігі жоғары жобаларда қолдану тиімді [2].

Data-driven басқару (деректерге негізделген басқару). Цифрлық экономикада деректер маңызды активке айналады, ал шешім қабылдау үшін деректерді пайдаланатын компаниялар бәсекелестік артықшылықтарға ие болады.

Бұл басқарудың негізгі принциптері нақты уақыттағы деректерді жинау және талдау, аналитиканы барлық шешім қабылдау процестеріне біріктіру болып табылады. Ал артықшылықтарына тоқталсақ, шешімдердің дәлдігі мен дұрыстығын арттыру, бизнес-процестерді оңтайландыру, клиенттердің болашақ мінез-құлқын және нарықтық үрдістерді болжау мүмкіндігі. Компаниялар тұтынушылардың қалауын талдау, жеткізу тізбегін оңтайландыру, сұранысты болжау және қызмет көрсету сапасын жақсарту үшін үлкен деректерді пайдаланады.

Lean-бұл шығындарды азайтуға және тұтынушылар үшін құндылықты арттыруға бағытталған басқару тұжырымдамасы. Цифрлық экономикада бұл тәсіл өндірістік процестерді оңтайландыруға және ресурстарды басқаруға қатысты. Lean-басқару процестер мен ресурстарды оңтайландыру үшін өндірісте, логистикада, өнімді әзірлеуде және IT саласында қолданылады.

Сандық егіздер(Digital Twins)-бұл процестерді басқаруға, оларға еліктеуге және нақты уақыт режимінде өзгертулер енгізуге мүмкіндік беретін нақты объектілердің виртуалды модельдері.

Мұндай модельдер өнеркәсіпте (мысалы, өндірістік процестерді басқару үшін), құрылыста, логистикада, денсаулық сақтауда және басқа салаларда қолданылады.

Блокчейн сияқты цифрлық технологиялар орталықтандырылмаған автономды ұйымдарды (DAO) құруға мүмкіндік береді, мұнда басқару ақылды келісімшарттар мен таратылған жүйелер арқылы жүзеге асырылады. Блокчейн және орталықтандырылмаған басқару модельдері қаржыда (криптовалюта), логистикада (жеткізу тізбегін қадағалау), активтерді басқаруда, сондай-ақ таратылған жобаларды басқаруда қолданылады.

Холократия(Holacracy)-бұл билікті орталықсыздандыруға және ресми иерархиясыз командалар арасында міндеттерді бөлуге негізделген басқару моделі. Мұндай модельдер

стартаптарда, технологиялық компанияларда, сондай-ақ инновация мен шығармашылықтың жоғары деңгейіне ұмтылатын ұйымдарда танымал.

Жасанды интеллект (AI) басқару және шешім қабылдау процестеріне белсенді түрде енгізілуде. Болашақта компаниялар белгілі бір басқару функцияларын және жүйелеріне ішінара немесе толығымен бере алады. AI-driven басқару қаржы (робо-кеңесшілер), маркетинг (жарнамалық науқандарды жекелендіру), HR (қызметкерлердің деректерін талдау) және басқа салаларда белсенді қолданылады.

Цифрлық экономикадағы басқарудың жаңа үлгілері компанияларға цифрландыру сын-кәтерлерімен күресуге және жаңа технологиялар беретін мүмкіндіктерді пайдалануға мүмкіндік береді. Бұл модельдер икемділікке, шешім қабылдау жылдамдығына, деректерді пайдалануға және инновацияларды енгізуге бағытталған, бұл бизнеске бәсекеге қабілетті болып қалуға және өзгерістерге тиімді жауап беруге көмектеседі. Цифрлық экономикадағы басқаруды өзгерту ұзақ мерзімді табысқа жету үшін қажетті қадам болып табылады.

Мақаламызда цифрлық экономика жағдайында кәсіпорынды басқаруда деректерге негізделген бизнесті басқару (data driven) тәсіліне толығырақ тоқталайық. Деректерге негізделген бизнесті басқару (data driven) — ұйымдарға өздерінің ақпараттық жүйелерінде жинақталған деректерді талдау арқылы оңтайлы шешімдерді табуға, шығындарды азайтуға және пайданы арттыруға мүмкіндік беретін тиімді тәсіл. Іс жүзінде кез-келген компания, ауқымы мен қызмет ету саласына қарамастан, data driven әдістерін қолдана алады, бірақ белгілі бір құралдар мен технологияларды таңдау оның цифрлық жетілу деңгейіне байланысты әр түрлі болады.

Әлемдік бизнес-практиканы зерделей отырып, соңғы уақытта data-driven-тәсіл тренді өтекүшейіп келеді деген қорытындыға келеміз. Деректерге негізделген басқаруға қарай толыққанды қозғалыс негізінен бұл үшін жеткілікті ресурстар мен жинақталған деректердің үлкен көлемі бар ірі компанияларда жүреді. Мысалы, орта бизнес өкілдері аналитикамен жұмыс істеудің бастапқы кезеңінде, олардың кейбір көрсеткіштерін бақылап отырады немесе мүлдем онсыз жасайды. Сонымен қатар, деректерді басқару бизнестің ажырамас бөлігі болып табылатын салалар бар. Жарқын мысал-электрондық коммерция.

Деректермен жұмыс істеудің белгілі бір құралдарын енгізудің тиімділігі компанияның технологиялық және ұйымдастырушылық дамуының қай кезеңінде екеніне байланысты. Мұндағы негізгі қағида-кезеңділік. Егер компания бұған дейін ешқашан айналыспаған болса, барлық процестерді бірден қамтуға, кейбір күрделі модельдерді енгізуге тырыспау керек. Әйтпесе, мамандардың өздері бұл жүйелермен жұмыс істеуге дайын болмайды және қызметкерлерді жедел оқытуға немесе ашық нарықта қымбат мамандарды жалдауға қосымша инвестиция салуға тура келеді.

1 кезең-белгілі бір жерде деректерді жинау. Оларды сол күйінде жинау керек, осылайша олардың "деректер көлін" қалыптастыру керек.

2 кезең-жиналған деректерді байланыстыру. Мұны алдымен кейбір негізгі критерийлер бойынша жасау керек. Мысалы, қаржылық көрсеткіштерді сатумен, өндірісті тапсырыс көлемімен салыстыруға болады. Осы кезеңде басшылар бизнес нәтижелерін шашыраңқы Excel есептерінде емес, бір суретке жиналған кезде бағалауға мүмкіндік алады. Оның негізінде белгілі бір тұжырымдар жасауға болады. Айталық, сатылымдар бірнеше есе өсті, бірақ сонымен бірге қаржылық көрсеткіштер тек екі есе өсті — бұл жағдайды, мысалы, шығын материалдарының қымбаттауына байланысты өндіріс құнының артуымен түсіндіруге болады.

3 кезең-деректер құрылымын қалыптастыру. Компания қарапайым аналитикамен, аналитикалық бақылау тақталарымен (деректер терезелерімен) жұмыс циклынан өткенде, өз міндеттерін, негізгі көрсеткіштерін шешкен кезде, ол келесі кезеңге өтуі мүмкін — деректер құрылымын, анықтамалықтарды қалыптастыру, жүйелердің деректермен сапалы толтырылуын бақылауды бастау.

Бір-бірімен дұрыс жиналған және дұрыс сақталған деректерге ие бола отырып, компания бүкіл өмірлік цикл бойына белгілі бір көрсеткішті талдай алады. Мысалы, тауар өндірілген сәттен бастап соңғы сатып алынған сәтке дейін оның қозғалысын қадағалаңыз: сатып алушы

оны қай дүкеннен сатып алды, қандай құндылыққа, қандай акцияға, қанша бонустық ұпай жұмсады.

4 кезең-нейрондық желілерді пайдалану. Келесі қадам предикативті аналитика үшін нейрондық желілерді пайдалану болуы мүмкін. Мысалы, олардың көмегімен компания адалдық бағдарламасын құруға және дамытуға қосымша шығындар кірістің өсуіне әсер ете ме деп болжай алады. Немесе, егер компания сапасыз, бірақ арзан өнім шығаратын өнімді өндірушіні өзгертсе, кірістің өсуі қайтарым пайызының өсуін ескере отырып сақталады ма. Ірі компаниялардың тәжірибесі бұл қазір олар үшін өте маңызды екенін көрсетеді.

Соңғы бірнеше жыл ішінде деректерді басқару жүйелеріне қатысты көптеген сәтті жағдайларды көрдік. Мысалы, компаниялардың бірінде data driven енгізу жылдық кірісті 30% - ға дейін арттыруға мүмкіндік берді. Бұл өсімге тек өнім матрицасын түзету, белгілі бір позициялардан бас тарту, тіпті уақыт пен ресурстар пайдадан көп жұмсаған белгілі бір тұтынушылар қол жеткізді.

Маркетингтік акциялардың деректерін шоғырландыратын, жетекші генерацияны сату деректерімен салыстыратын аналитиканы енгізудің арқасында тағы бір сауда желісі интернет-дүкеннің конверсия жылдамдығын 20% — дан астамға, ал кірісті 10% - дан астамға жақсартта алды. Басшылар акциялардың қайсысы жақсы жұмыс істейтінін және нәтиже беретінін түсіне бастады.

Data-driven тәсілін одан әрі дамыту аналитикалық жүйені жасаушылардан да, бизнестен де біраз күш жұмсауды талап етеді. Компания басшылары деректермен жұмыс істеу тұрақты, ресурстарды қажет ететін процесс екенін, ал ақпараттық жүйе "сиқырлы таблетка" емес, қолдануға болатын құрал екенін түсінуі керек. Компанияларға алынған деректерді жинау, сақтау, тазарту және байыту саласындағы сараптама, сондай-ақ сауатты шешімдер қабылдау үшін аналитикалық нәтижелерді дұрыс түсіндіру мүмкіндігі қажет болады.

Басқарудың жаңа модельдері қазіргі заманғы бизнестің динамикасы мен технологиялық өзгерістерге байланысты бірқатар себептерге байланысты цифрлық экономиканың ажырамас бөлігіне айналуға. Цифрлық трансформация жағдайында компаниялар жаңа шындыққа бейімделу және бәсекеге қабілетті болу үшін басқару тәсілдерін қайта қарауға мәжбүр.

Жаңа басқару модельдерінің цифрлық экономикада табысқа жету үшін міндетті болуының негізгі себептері:

1. Технологиялық өзгерістердің жылдам қарқыны.

Цифрлық экономика жасанды интеллект, машиналық оқыту, блокчейн және үлкен деректер сияқты жаңа технологияларды үздіксіз енгізу арқылы өте жоғары қарқынмен дамып келеді. Дәстүрлі Басқару модельдері мұндай динамиканы басқара алмайды, өйткені олар тым баяу және икемсіз. Agile және Lean сияқты жаңа басқару үлгілері компанияларға өзгерістерге тезірек бейімделуге және инновацияларды енгізуге мүмкіндік береді.

2. Клиенттердің үміттерін өзгерту.

Цифрлық дәуірдегі тұтынушылар жекелендірілген өнімдер мен қызметтерді, жоғары қызмет көрсету жылдамдығын және тұрақты қолжетімділікті күтеді. Дәстүрлі компаниялар күрделі иерархиялар мен баяу процестерге байланысты бұл талаптарға тез жауап бере алмайды. Клиентке және деректерге бағытталған басқарудың жаңа модельдері бизнеске өз клиенттерінің қажеттіліктерін жақсы түсінуге және олардың сұраныстарына тезірек жауап беруге көмектеседі.

3. Икемділік пен бейімделу қажеттілігі.

Цифрлық экономика нарықтағы өзгерістерге, жаңа технологияларға және тұтынушылардың өзгертін қажеттіліктеріне жылдам жауап беру үшін компаниялардан жоғары икемділік пен бейімделуді талап етеді. Қатаң иерархиялары мен ұзақ шешім қабылдау тізбектері бар дәстүрлі Басқару модельдері бұл талаптарға сәйкес келмейді. Икемді құрылымдар (Agile) немесе холократия сияқты модельдер қажетті икемділік пен билікті орталықсыздандыруды қамтамасыз етеді, бұл шешім қабылдау процесін жылдамдатады және өзгерістерді енгізеді.

4. Деректер негізгі актив ретінде.

Цифрлық экономикадағы деректер бизнес үшін негізгі активке айналды. Шешім қабылдау үшін деректерді жинау, талдау және пайдалану мүмкіндігі жаңа басқару модельдерінің басты артықшылықтарының бірі болып табылады. Интуиция мен алдыңғы тәжірибеге негізделген дәстүрлі тәсілдер үлкен деректер мен жасанды интеллектті болжау, процестерді оңтайландыру және тұтынушы қызметтерін жекелендіру үшін пайдаланатын data-driven модельдерімен бәсекелесе алмайды.

Цифрлық экономика қашықтан жұмыс істеу мен таратылған командалардың өсуіне ықпал етеді, бұл басқарудың жаңа әдістерін қажет етеді. Физикалық қатысуды және тікелей бақылауды қамтитын басқарудың дәстүрлі тәсілдері мұндай жағдайларда тиімсіз. Үлестірілген командаларды тиімді басқару үшін өзара әрекеттесу және үйлестіру үшін цифрлық құралдарды қолданатын жаңа Басқару модельдері қажет болады.

Басқарудың жаңа модельдері цифрлық экономиканың ажырамас бөлігіне айналуға, өйткені олар тез өзгертін әлемде өмір сүру және өркендеу үшін қажетті икемділікті, жылдамдықты және инновацияны қамтамасыз етеді. Олар компанияларға деректерді тиімдірек пайдалануға, жаңа технологияларды енгізуге және таратылған топтарда жұмысты ұйымдастыруға көмектеседі, бұл әсіресе жаһандық бәсекелестік пен технологияның жеделдетілген дамуы жағдайында маңызды. Нәтижесінде, осы жаңа модельдерді қабылдауға дайын компаниялар бәсекелестік артықшылықтарға ие болады және цифрлық шындыққа жақсы бейімделеді.

Әдебиеттер тізімі:

1 Попов Иван Вячеславович, Киселева Марина Максимовна, Яковлева Елена Анатольевна Цифровые модели управления предприятием // УЭПС. 2019. №3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tsifrovye-modeli-upravleniya-predpriyatiem> (дата обращения: 14.10.2024).

2. https://secrets.tinkoff.ru/blogi-kompanij/na-puti-k-data-driven/?internal_source=copypaste

Роль центральных банков в регулировании денежного рынка Республики Казахстан

В.Н. Конох¹, А.Ж. Туремуратова²

^{1,2}бакалавриат 2-го года обучения по специальности «Государственный аудит»
konokh_v@mail.ru, anarazht@gmail.com

Научный руководитель – С.Т. Мусина, м.э.н., старший преподаватель

^{1,2} Карагандинский университет имени академика Е.А. Букетова, г. Караганда

Аннотация: Статья рассматривает роль Центрального банка Республики Казахстан (Национального банка Республики Казахстан) в регулировании денежного рынка страны. Описаны основные функции Национального банка, включая управление денежной массой, обеспечение стабильности национальной валюты, инфляционное таргетирование, регулирование процентных ставок и поддержание финансовой стабильности. Рассматриваются инструменты денежно-кредитной политики, такие как операции на открытом рынке, резервные требования и валютные интервенции, которые Центральный банк использует для достижения своих целей. В статье подчеркивается важность действий Национального банка для экономической стабильности Казахстана, управления инфляцией и поддержания доверия к финансовой системе

Ключевые слова: Центральный банк, Национальный банк Республики Казахстан, денежный рынок, денежно-кредитная политика, инфляционное таргетирование, процентные ставки, валютные интервенции, финансовая стабильность, управление денежной массой, резервные требования, экономическая стабильность, тенге, операции на открытом рынке.